

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Rapporten *Metoder och kriterier för bedömning av prestation och kvalitet i lärosätenas samverkan med omgivande samhälle*, ert dnr N2017/00055/IFK

Kungl. Vitterhetsakademien har beretts möjlighet att yttra sig över förslaget i rapporten "*Metoder och kriterier för bedömning av prestation och kvalitet i lärosätenas samverkan med omgivande samhälle*" och avger i det följande sitt yttrande.

Sammanfattningsvis avvisar Vitterhetsakademien Vinnovas utvärderingsmodell för bedömning av kvalitet i samverkan i forskning och utbildning. Vitterhetsakademien anser följaktligen att den föreslagna modellen inte kan användas i ett resursfördelningssystem.

Akademien anser att en jämförelse av kvalitet mellan helt olika typer av samverkan, och mellan lärosäten med olika förutsättningar, inte låter sig göras på ett acceptabelt och rättvist sätt enligt en generell modell. En jämförande bedömning av samverkans kvalitet på olika lärosäten efter Vinnovas modell skulle bli alltför beroende av svårhanterliga och godtyckliga värderingar. Den föreslagna modellen framstår dessutom som mycket komplicerad och arbetskrävande.

Synpunkter på rapporten

Vitterhetsakademien välkomnar Regeringens vilja att satsa på samverkan mellan högskolesektorn och det omgivande samhället. Samverkan är en viktig uppgift för lärosätena; samverkan bidrar till samhällets utveckling samt ökar kvalitet och relevans i såväl forskning som utbildning.

Högskolesektorn täcker in en fantastisk bredd av samverkansaktiviteter och arten av samverkan kan vara mycket varierande. Det är inte rimligt att kriterier i en fastlagd modell ska vara utslagsgivande för alla de olika former av samverkan som existerar på svenska lärosäten. Tvärtom är det viktigt att värna och stödja den mångfacetterade variation av samverkansformer som alla bidrar till samhällets utveckling och till högkvalitativ forskning och utbildning.

Vitterhetsakademien har som uppgift att såväl främja humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning som stödja samverkan, men anser att basanslag för forskning inte bör omfördelas genom en samverkansindikator. Basanslag är väsentliga för att bedriva fri forskning och bör inte utsättas för instrumentell nyttoprövning.

Vitterhetsakademien anser att en jämförande bedömning av kvalitet i samverkan på olika lärosäten efter den föreslagna modellen skulle bli beroende av svårhanterliga och godtyckliga värderingar och att Vinnovas modell för utvärdering därför inte kan användas på ett rättvisande sätt. Pilotprojekten visar tydligt på svårigheterna med att utvärdera kvalitet efter entydiga och förment mätbara kriterier. Svåråttbara eller omätbara kvalitetsfaktorer av hög komplexitet, inte minst för samverkansaktiviteter inom humaniora och samhällsvetenskap, låter sig inte mätas med modellens kvantitativa mått eller i relation till Vinnovas instrumentella nyckelbegrepp nyttiggörande och innovationskraft. Hur utvärderingsmodell och kriterier än utformas kommer en stor del av samverkansaktiviteterna missgynnas, vilket leder till oönskade konsekvenser för samhällsutveckling, utbildning och forskning. Också modellens expertpanel riskerar att möta stora problem vad gäller legitimitet för en kvantitativ bedömning av högskolesektorns varierade samverkansfält. Akademien menar att modellen av ovanstående skäl inte kommer att fungera kvalitetsdrivande.

Vinnova är Sveriges innovationsmyndighet och riktar sig i hög grad till näringslivet samt arbetar för finansiering av forskning för förnyelse av näringslivet och stärkande av näringslivets konkurrenskraft. Vinnova kan inte betraktas som en opartisk aktör och Vinnovas modell bör också av det skälet inte användas för utvärdering, särskilt inte om den kopplas till ett resursfördelningssystem. I remissunderlaget ges dessutom ingen övertygande argumentation för varför en modell för kvalitetsutvärdering automatiskt skulle leda till att den kan utgöra grund för resursfördelning: Modellen "har visat att kvalitet i samverkan i forskning och utbildning går att utvärdera. Modellen går således att använda i ett resursfördelningssystem.", s. 10. Synen på innovationsförmåga och nyttiggörande av forskningsbaserad kunskap riskerar att bli både snäv och dominant i relation till fri och nyfikenhetsbaserad forskning, inte minst inom humaniora och samhällsvetenskap. Även synen på samverkan som en interaktiv process, som skapar ömsesidig nytta med bidrag till direkta resultat och näringslivets konkurrenskraft, framstår som alltför begränsad. En fördjupad, långsiktig och brett anlagd kvalitetsutvärdering av varierande samverkansaktiviteter låter sig inte reduceras till den föreslagna modellen eller som grund till ett resursfördelningssystem.

Vitterhetsakademien avstår från att svara på de tre avslutande frågor som formuleras i remissunderlaget. Den första är mer direkt riktad till lärosäten, och då Akademien avvisar förslaget till utvärderingsmodell är de övriga två frågorna inte relevanta.

Yttrandet har beretts av Vitterhetsakademiens ledamot, professor Karin Helander.

För Kungl. Vitterhetsakademien

Birgitta Svensson, ständig sekreterare